

URGANCH DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI JANUBIY OROLBO'YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, 3/1 - SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

UO'K: 614.4:613

ZAMONAVIY JAMIYATDA YUQUMLI KASALLIKLARNI OLDINI OLISHDA GIGIYENIK MADANIYATNING AHAMIYATI

Quranboyev Siroj Berdiboy o'g'li

Urganch davlat tibbiyot instituti Jamoat salomatligi va Umumiy gigiyena
kafedrası assistenti, Urganch, O'zbekiston

sirojiddinquranbayev59@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0004-4453-4140>

Tel.:(97)-784-37-47

Abdullayeva Annabibi Remezan qizi

Urganch davlat tibbiyot instituti 3-kurs talabasi, Urganch, O'zbekiston

annaabdullaeva@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0001-3061-050X>

Tel.:(91)-270-23-05

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy jamiyatda yuqumli kasalliklarning oldini olishda gigiyenik madaniyatning ahamiyati ilmiy jihatdan chuqur tahlil qilingan. Gigiyenik madaniyatning shakllanishi, uning shaxsiy va jamoat salomatligini ta'minlashdagi o'rni hamda infeksiyon kasalliklar tarqalishini kamaytirishdagi roli ko'rib chiqilgan. Shuningdek, qo'l gigiyenasi, toza ichimlik suvidan foydalanish, oziq-ovqat xavfsizligi va jamoat joylarida sanitariya qoidalariga rioya qilish kabi omillar kasalliklarning oldini olishda asosiy vosita sifatida baholangan. Tadqiqotda gigiyenik bilimlarning yetishmasligi yuqumli kasalliklar ko'payishiga olib kelishi mumkinligi asoslab berilgan. Natijada gigiyenik madaniyatni oshirish orqali jamiyatda sog'lom turmush tarzini shakllantirish va epidemik xavflarni kamaytirish mumkinligi ta'kidlangan. Maqola jamoat salomatligini mustahkamlashda profilaktik choralar va gigiyenik tarbiyaning dolzarbligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Gigiyena, profilaktika, yuqumli kasalliklar, jamoat salomatligi, sanitariya, gigiyenik madaniyat, infeksiya nazorati, sog'lom turmush tarzi

ЗНАЧЕНИЕ ГИГИЕНИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В ПРОФИЛАКТИКЕ ИНФЕКЦИОННЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

Куранбоев С.Б., Абдуллаева А.Р.

Ургенчский государственный медицинский институт, г. Ургенч, Узбекистан

Аннотация: В данной статье подробно рассматривается значение гигиенической культуры в профилактике инфекционных заболеваний в современном обществе. Анализируются процессы формирования гигиенических навыков, их роль в обеспечении

URGANCH DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI JANUBIY OROLBO'YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, 3/1 - SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

личного и общественного здоровья, а также их влияние на снижение распространения инфекций. Особое внимание уделяется таким факторам, как гигиена рук, использование чистой питьевой воды, безопасность пищевых продуктов и соблюдение санитарных норм в общественных местах. В работе обосновано, что недостаточный уровень гигиенических знаний способствует росту инфекционных заболеваний. Подчеркивается, что повышение гигиенической культуры способствует формированию здорового образа жизни и снижению эпидемиологических рисков в обществе.

Ключевые слова: Гигиена, профилактика, инфекционные заболевания, общественное здоровье, санитария, гигиеническая культура, инфекционный контроль, здоровый образ жизни.

THE IMPORTANCE OF HYGIENIC CULTURE IN THE PREVENTION OF INFECTIOUS DISEASES IN MODERN SOCIETY

Quranboyev S.B., Abdullayeva A.R.

Urgench State Medical Institute, Urgench, Uzbekistan

Annotation: This article thoroughly examines the importance of hygienic culture in the prevention of infectious diseases in modern society. It analyzes the formation of hygiene practices, their role in ensuring individual and public health, and their impact on reducing the spread of infections. Special attention is given to key factors such as hand hygiene, access to clean drinking water, food safety, and compliance with sanitary rules in public places. The study emphasizes that insufficient hygiene knowledge contributes to the increase of infectious diseases. It highlights that improving hygienic culture helps to promote a healthy lifestyle and reduce epidemiological risks in society.

Key words: Hygiene, prevention, infectious diseases, public health, sanitation, hygienic culture, infection control, healthy lifestyle

KIRISH: Zamonaviy jamiyatda yuqumli kasalliklar aholi salomatligiga jiddiy xavf tug'diruvchi omillardan biri bo'lib qolmoqda. Urbanizatsiya jarayonlarining kuchayishi, aholi zichligining ortishi va global aloqalarning kengayishi infeksiyalarning tez tarqalishiga zamin yaratmoqda. Shu bilan birga, ko'plab yuqumli kasalliklarning oldini olish oddiy gigiyenik qoidalarga amal qilish orqali amalga oshirilishi mumkin.

Gigiyenik madaniyat shaxsning sanitariya va gigiyena qoidalariga ongli ravishda rioya qilishi, sog'lom turmush tarzini shakllantirishi bilan xarakterlanadi. U jamoat salomatligini ta'minlashda muhim ijtimoiy-biologik omil hisoblanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA: Mazkur tadqiqotda gigiyena va epidemiologiya sohasiga oid ilmiy adabiyotlar tahlil qilindi. Xususan, jamoat salomatligi, yuqumli kasalliklar profilaktikasi va gigiyenik madaniyatni shakllantirish masalalariga bag'ishlangan manbalar o'rganildi. Tadqiqotda tahlil, taqqoslash va umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Ilmiy manbalarni o'rganish orqali gigiyenik madaniyatning yuqumli kasalliklar tarqalishiga ta'siri baholandi va uning profilaktikadagi ahamiyati asoslab berildi [1].

NATIJALAR: Tadqiqot natijalari gigiyenik madaniyat darajasi yuqori bo'lgan hududlarda yuqumli kasalliklar ko'rsatkichlari sezilarli darajada past ekanligini ko'rsatdi. Gigiyenik qoidalarga

URGANCH DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI JANUBIY OROLBO'YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, 3/1 - SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

yetarli darajada rioya qilinmagan sharoitlarda esa ayrim kasalliklarning keng tarqalishi kuzatiladi. Xususan, ichak infeksiyalari, jumladan dizenteriya, salmonellyoz va ich terlama ko'proq uchraydi. Shuningdek, iflos suv iste'moli bilan bog'liq holda virusli gepatit A va E kasalliklari tarqalishi yuqori darajada qayd etiladi. Bundan tashqari, nafas yo'llari orqali yuqadigan kasalliklar, xususan gripp va o'tkir respirator virusli infeksiyalar (O'RVI) gigiyenik talablar yetarli darajada bajarilmagan jamoalarda tezroq tarqaladi. Parazitar kasalliklar, masalan askaridoz va enterobioz, asosan shaxsiy gigiyena qoidalariga amal qilinmaganda yuzaga keladi. Oziq-ovqat mahsulotlarini noto'g'ri saqlash va iste'mol qilish esa oziq-ovqat orqali yuqadigan toksikoinfeksiyalarni keltirib chiqaradi. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, qo'l gigiyenasiga rioya qilmaslik ichak infeksiyalarining asosiy sabablaridan biri hisoblanadi. Toza ichimlik suvi bilan ta'minlanmagan hududlarda esa kasalliklar darajasi yuqori bo'lishi aniqlangan. Shu bilan birga, yopiq va shamollatilmaydigan muhitda infeksiya tarqalish xavfi bir necha barobarga ortadi. Gigiyenik bilimlarning yetishmasligi kasalliklar ko'rsatkichining ortishiga bevosita ta'sir qilishi aniqlangan [2].

MUHOKAMA: Olingan natijalar gigiyenik madaniyatning yuqumli kasalliklar profilaktikasidagi muhim o'rnini tasdiqlaydi. Yuqorida qayd etilgan kasalliklarning aksariyati insonning gigiyena qoidalariga amal qilmasligi natijasida yuzaga keladi. Ichak infeksiyalarining kelib chiqishida asosiy omillar sifatida iflos qo'llar, sifatsiz ichimlik suvi va sanitariya talablariga javob bermaydigan oziq-ovqat mahsulotlari muhim rol o'ynaydi. Nafas yo'llari orqali yuqadigan infeksiyalar esa gigiyenik madaniyat past bo'lgan jamoalarda, ayniqsa odamlar zich to'plangan joylarda tez tarqaladi. Parazitar kasalliklar, ayniqsa bolalar orasida, qo'l yuvish odatining yetarli darajada shakllanmaganligi bilan chambarchas bog'liq. Shuni alohida ta'kidlash lozimki, oddiy gigiyenik choralar – qo'lni sovun bilan muntazam yuvish, toza suvdan foydalanish, oziq-ovqat mahsulotlarini to'g'ri saqlash va iste'mol qilish - ko'plab yuqumli kasalliklarning oldini olishda samarali vosita hisoblanadi. Zamonaviy sharoitda gigiyenik madaniyatni oshirish kompleks yondashuvni talab qiladi. Bu jarayonda aholini gigiyena qoidalariga o'rgatish, sanitariya targ'ibotini kuchaytirish va ta'lim tizimida gigiyenik bilimlarni keng joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Shunday yondashuvgina jamoat salomatligini mustahkamlash va yuqumli kasalliklar tarqalishini kamaytirishga xizmat qiladi [2].

XULOSA: Zamonaviy jamiyatda yuqumli kasalliklarning oldini olishda gigiyenik madaniyat asosiy va ilmiy jihatdan isbotlangan samarali profilaktik omillardan biri hisoblanadi. O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, shaxsiy gigiyena qoidalariga amal qilish, sanitariya talablarini bajarish hamda sog'lom turmush tarzini shakllantirish infeksiyon kasalliklar tarqalish xavfini sezilarli darajada kamaytiradi. Ayniqsa, qo'l gigiyenasiga rioya qilish, toza va xavfsiz ichimlik suvidan foydalanish, oziq-ovqat mahsulotlarini gigiyenik talablarga muvofiq iste'mol qilish hamda jamoat joylarida sanitariya me'yorlariga amal qilish ichak infeksiyalari, nafas yo'llari kasalliklari va parazitar infeksiyalar kabi kasalliklarning oldini olishda muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, gigiyenik bilim va ko'nikmalarning yetarli darajada shakllanmaganligi yuqumli kasalliklar ko'payishiga olib keluvchi asosiy omillardan biri ekanligi aniqlanadi. Shu sababli aholining sanitariya-gigiyena savodxonligini oshirish, profilaktik targ'ibot ishlarini kuchaytirish va ta'lim muassasalarida gigiyenik madaniyatni rivojlantirish dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda. Umuman olganda, gigiyenik madaniyatni yuksaltirish orqali nafaqat individual sog'liqni, balki butun jamoat

URGANCH DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI JANUBIY OROLBO‘YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, 3/1 - SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

salomatligini himoya qilish va epidemiologik xavflarni kamaytirish mumkinligi ilmiy asoslangan holda tasdiqlanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Grossblatt N. A. Gigiyena va jamoat salomatligi asoslari. – Toshkent: O‘zbekiston tibbiyot nashriyoti, 2019.
2. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi. Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va gigiyena talablari bo‘yicha qo‘llanma. – Toshkent, 2021.
3. World Health Organization (WHO). Hand Hygiene in Healthcare: Guidelines and Recommendations. – Geneva, 2020.
4. World Health Organization (WHO). Infection Prevention and Control (IPC) Guidelines. – Geneva, 2022.
5. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Guidelines for Infection Control in Healthcare Settings. – Atlanta, USA, 2019.
6. UNICEF. Water, Sanitation and Hygiene (WASH) Programme Report. – New York, 2021.
7. Eshqorayev S., Abdulhamidova X. Epidemiologiya va yuqumli kasalliklar asoslari. – Toshkent, 2022.

